

дозволить більш ефективно розслідувати кримінальні правопорушення за фактами привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

1. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 03.03.2023).

2. Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство» від 03 березня 2022 року № 2117-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2117-20#n10> (дата звернення 03.03.2023).

3. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень / Наказ Міністерства юстиції України від 08 жовтня 1998 року № 53/5 в ред. від 17.02.2023 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text> (дата звернення 03.03.2023).

4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 03.03.2023).

УДК 343.102+343.916

DOI: 10.31733/17-03-2023-425-426

Денис ЮР'ЄВ

старший викладач кафедри кримінального процесу та стратегічних розслідувань

Руслана СКРИПНИКОВА

курсант ННІ права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ВПЛИВ БОЙОВОЇ ОБСТАНОVKИ НА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, УЧИНЮВАНИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ

Збройний конфлікт та умови бойової обстановки завжди тісно пов'язані з великою кількістю злочинів, які скоюють військовослужбовці. Саме тому в цих умовах особливо важливу роль набуває процес розслідування та доведення вчинених злочинів. Бойова обстановка впливає на всі сфери суспільних відносин, що виникають у період військового чи надзвичайного стану, зокрема і розслідування злочинів, збирання доказових матеріалів. Бойова обстановка визначається ознаками, які суттєво ускладнюють процес ефективного розслідування злочинів. Проаналізувавши тенденції розслідування злочинів у районах збройного конфлікту, можна відстежити деякі закономірності розслідування злочинів, які визначаються бойовою обстановкою.

У свою чергу військовий стан є тимчасовим заходом, з яким також запроваджується особливий правовий режим діяльності органів державної влади та застосовується значною мірою для забезпечення безпеки громадян України.

На думку С.В. Малікова, бойова обстановка безпосередньо впливає на застосування кримінального закону у плані як у посиленні кримінальної відповідальності військовослужбовців за загальнокримінальні та військові злочини, скоєні під час ведення бойових дій, так і у застосуванні тих складів військових злочинів, де бойова обстановка є кваліфікуючою ознакою [1].

Серед злочинів, скоєних військовослужбовцями за умов бойової обстановки найпоширенішими, зазвичай, є:

ухилення від військової служби;

самовільне залишення військової частини;

злочини, пов'язані з насильством щодо товаришів по службі (слід зазначити, що в бойовій обстановці на тлі емоційних переживань і постійного стресу у військовослужбовців спостерігається агресивна поведінка і озлобленість, а внаслідок цього – посилення конфліктного характеру взаємин між ними);

перевищення влади та посадових повноважень;

примус військовослужбовців під загрозою зброї виконувати незаконні розпорядження;

нестатутні взаємини;

вороже ставлення військовослужбовців до мирного населення;

розкрадання зброї та боеприпасів;

втрата військовослужбовцями озброєння;

порушення правил поведінки зі зброєю.

У бойовій обстановці може бути ускладнено доступ слідчої групи до місця скоєння злочинів у зв'язку з погіршенням дорожніх умов, аж до повного руйнування доріг.

При розслідуванні злочинів у бойовій обстановці значний вплив надає час проведення слідчих заходів. Слідчі повинні в стислий термін провести всі необхідні слідчі заходи, оскільки військовослужбовці, які причетні до скоєних злочинів, можуть бути відправлені до іншої місцевості для виконання бойових завдань.

Слід зазначити, що використання додаткового освітлення під час проведення слідчих заходів у нічний час доби має бути виключено у зв'язку з тим, що слідча група може видати своє місце знаходження противнику.

Велике значення мають огляд місця скоєння злочину і допит свідків. За короткий проміжок часу місце події може змінитися до невпізнання внаслідок артилерійського обстрілу або захоплення території ворожими військами, а свідки можуть отримати поранення або бути вбитими [2]. Внаслідок всього вищесказаного розслідування злочинів, що скоюються у бойовій обстановці, має проводитися у прискорені терміни, але при цьому не втрачати своєї ефективності.

Очевидно, що порядок розслідування злочинів у бойовій обстановці суттєво відрізняється від порядку розслідування злочинів у мирний час. Однак слід констатувати, що в Україні досі не прийнято норм, які регулюють розслідування злочинів у бойовій обстановці. Конкретні методи вирішення цієї проблеми розроблено С.В. Маліковим: вони передбачають закріплення в Кримінальному кодексі України законодавства воєнного часу, що визначає кримінальну відповідальність за скоєння злочинів у бойовій обстановці, а також істотну зміну процедури низки слідчих дій стосовно бойової обстановки [3].

Отже, бойова обстановка визначає ряд специфічних особливостей організації та методики розслідування злочинів, скоєних військовослужбовцями: вона безпосередньо впливає на організацію і методику проведення розслідування, і навіть надає їм особливий характер з чинного правового режиму державі.

---

1. Сиводєд, Іван. "Розслідування військових правопорушень, які вчинені на окупованій території України." *Актуальні питання у сучасній науці* 1 (7) 2023.

2. Пашенко, Є. М. "Щодо факторів і чинників насильницької злочинності військовослужбовців в Україні." *Друкується згідно з рішенням оргкомітету за дорученням Харківського національного університету внутрішніх справ* від 09.03. 2021 № 42. 2021. С. 129.

3. Шевель, Ввероніка Геннадіївна, Василь Васильович Чмелюк. "Види і способи вчинення кримінальних злочинів у військовій сфері." *серія «НАУКОВІ РОБОТИ СТУДЕНТІВ УДФСУ»*: 252.